

DE HAAAGSE TIJDEN

Kruipen op je buik door een bunker in Kijkduin

Pag. 3

Groen Leyenburg

Pag. 5

De buurtwinkel van mijn vader

Pag. 6-7

Terug in de tijd - slotdeel

Pag. 8

De Haagse krant van alle tijden

Sport in Den Haag

Sport en spel zijn van alle tijden. En van alle plaatsen, ook in Den Haag. Een kleine rondgang langs sport in Den Haag.

Malieveld

Het Malieveld is genoemd naar een spel. Op een lange baan stonden aan twee kanten palen. De spelers moesten met een slaghout (de maille) een houten bal in zo weinig mogelijk slagen van de ene naar de andere paal slaan. Deze maliebaan lag langs het Malieveld, op de plek waar nu de Boorlaan loopt.

Net zoals nu het Malieveld gebruikt wordt voor evenementen, was dat in het verleden ook het geval. De Haagse schutterij (de vrijwillige ordehandhavers) konden er laten zien hoe goed ze konden exerceren.

En in 1852 op de verjaardag van koningin Sophie, echtgenote van koning Willem III, konden paardeneigenaren meedoen aan een harddraverij.

Drawing of a game of pell-mell between Frederick V of the Palatinate and Frederick Henry, Prince of Orange by Adriaen van de Venne, c. 1620, British Museum. Wikimedia Commons

Zuiderpark Sportcampus Den Haag. Foto: Maurits Verbiest, Wikimedia Commons

Hofvijver

Het water van de Hofvijver bood ook mogelijkheid tot vermaak. Al in de veertiende eeuw waren er steekspelen met bootjes. Op twee boten zaten roeiers en een stuurman. En iedere boot had een 'kampioen', een edelman die de ware deelnemer was. Die ging met een grote houten lans op voorplecht van de roeiboot staan. De lans had aan beide kanten een platte kop. Vervolgens roeiden de boten met volle kracht langs elkaar en moesten de twee edelen proberen elkaar van de plecht af te stoten. Wie bleef staan had gewonnen en kon door naar de volgende ronde.

Watersteekspel op de Hofvijver, Hollandse School c. 1625, Haags Historisch Museum, Wikimedia Commons

Ook nu nog is er ieder jaar een waterevenement op de Hofvijver. Al gaat het er daarbij wat vriendelijker toe. De Haagse roeivereniging 'Pelargos' organiseert een wedstrijd waarbij bedrijven, politici, studenten en andere geïnteresseerden roeien voor een goed doel (hofvijverregatta.nl).

Binnenhof

Toen het Binnenhof nog niet gesloten was, zagen we in nieuwsuitzendingen vaak opnames van ministers en staatssecretarissen die geïnterviewd worden na het kabinetsberaad.

Dat gebeurde vlakbij de plek waar in de zestiende eeuw de 'Caetsbaan' was. Dit 'caetsen' was een voorloper van ons huidige tennis.

Zuiderpark

Voetbalvereniging ADO had in 1925 een probleem. Het terrein aan de Wassenaarseweg waar ze speelden werd verkocht en daar zouden huizen gebouwd worden. De nieuwe sportvelden in het ontwerp van het Zuiderpark waren de oplossing. ADO kreeg daar de beschikking over niet minder dan drie naast elkaar liggende speelvelden. Deze

speelvelden ontwikkelden zich tot een serieus voetbalstadion. Dat werd niet alleen voor voetbal gebruikt, in 1976 hebben de Rolling Stones er opgetreden. In het ontwerp van het Zuiderpark was ook een zwembad voorzien. Dit zwembad werd in 1925 geopend door wethouder W. Drees, die zelf als korfballer actief was.

In de dertiger jaren vond de gemeente dat het te gevaarlijk is als kinderen op de weg rolschaatsen. En het idee van een rolschaatsbaan in het Zuiderpark kwam naar boven. Pas eind vijftiger jaren is die baan er gekomen, nog steeds in gebruik bij de Eerste Haagse Rolschaats Club Marathon.

Inmiddels is er in het Zuiderpark op sportgebied het nodige veranderd. Er is nu een overdekt zwembad en na het vertrek van ADO Den Haag naar het Forepark is de Sportcampus Zuiderpark gebouwd.

Jacqueline Alders
info@jacquelinealders.nl

van der VLUGT GLASHANDEL v.o.f.

Loosduinsekade 175
2571 BW 's-Gravenhage
Tel: 070-3603927
info@vd-vlugt.nl
www.glashandel-vandervlugt.nl

Taxichauffeur gezocht

TCH Taxi Centrale Haaglanden

zoekt chauffeurs en/of chauffeuses in het bezit van een chauffeurspas.

Personenvervoer

070-3072000 • info@vdwijst.com

Samen aan alles gedacht!

UITVAARTVERZORGING

J. Henning

www.henning-uitvaart.nl

070 345 48 10
Dag en nacht bereikbaar

Laan van Eik en Duinen 38, Den Haag
(Ingang De Oude Hage)

BRIEVENBUS

De gratis rubriek 'Brievenbus' is een zeer populaire!
Hulp nodig of wilt u een reactie plaatsen?
Mail naar redactie@dehaagsetijden.nl

Indische Toko Schoolstraat jaren zestig

Zijn er nog lezers die herinneringen hebben aan die kleine Indische toko die ooit gevestigd was in de Schoolstraat in Den Haag, jaren zestig? De maaltijden werden met een keukenlift van boven naar beneden getransporteerd. Mijn moeder en ik aten daar altijd gado gado, wellicht het enige gerecht dat daar op de kaart stond, ik kan mij niet herinneren daar ooit iets anders te hebben gegeten. De bediende was een jongeman met een kuif die paste in het tijdsbeeld van toen en altijd een grote indruk op mij maakte. Net als het eten overigens...

Peter Petit

Rijswijk01@kpnmail.nl

Trompe-l'oeil?

Deze dag is er iets bijzonders aan de hand. Tijdens mijn wandeling vanaf het Centraal Station langs het Malieveld richting het Plein fladdert er een kleine vogel met mij mee. Op de Herengracht aangekomen lijkt het mij nog steeds te volgen. Wat onzin is natuurlijk, ik moet mij vergissen. Ik wil naar het Mauritshuis om te tekenen. Niet voordat ik

een koffie drink op het Plein. Ik zit op een heerlijk half overdekt terras als daar plotseling opnieuw een vogeltje naast mij neerstrijkt. Het kijkt mij aan, tilpt en vliegt weg! In het Mauritshuis zijn veel bezoekers. Ik zwerf wat door de zalen en in een ervan staat in het midden een bank. Mooie gelegenheid om aan het werk te gaan. Ik ga zitten en kijk om mij heen. Dan overvalt mij plotseling een duizeling en betovering in een tijdloos moment. Er scheert een vogeltje langs mij heen en versmelt zich met het schilderij van Carel Fabritius wat daar hangt. Ik aarzel geen moment en pak mijn tekenpen. Het Puttertje bedriegt mijn oog niet en ik vang het met inkt en water.

Hans Duivenvoorden

hd@artstonelimited.nl

Fotograaf Streefkerk

In het recente kerstnummer werd in een artikel van Egbert van der Geest teruggekeken op de vondst in 1988 van vele honderden glasnegatieven uit de Haagse oorlogsjaren. De negatieven lagen op een vliering van de oude ambachtsschool aan het Veluweplein. Het waren voornamelijk portretten van NSB'ers en Duitse militairen. Na onderzoek bleken de foto's te zijn gemaakt door de Haagse fotograaf W. Streefkerk. Helaas stond in het verhaal niet vermeld dat deze man, die lid was van de NSB, gedurende de bezettingstijd een fotostudio had aan de Vaillantlaan en dat hij - na een vlucht naar Duitsland eind 1944 en een kort verblijf in een Gronings dorp in 1945 - uiteindelijk terugkeerde naar Den Haag, waar hij een fotozaak begon in de Jacob Gillesstraat 29 (Statenkwartier). In 1972 overleed hij. Bij het lezen van het verhaal gingen mijn gedachten ook terug naar mijn jeugd in de Transvaalwijk. Op de Paul Krugerlaan, in de bocht ter hoogte van de Schalk Burgerstraat, bevond zich in de jaren vijftig en zestig ook een fotowinkel met de naam Streefkerk. De zaak, gevestigd naast een grote speelgoedwinkel, was destijds een begrip in de wijk. Transvaalbewoners die pasfoto's of een familieportret wilden laten maken, gingen vanzelfsprekend naar Streefkerk. Toen in 1988 de voornoemde glasnegatieven van W. Streefkerk werden gevonden, heb ik enige tijd ten onrechte gedacht dat meneer Streefkerk die de fotozaak aan de Paul Krugerlaan bestierde en bij wie ik voor mijn vader geregeld een Agfa-fotorolletje had gekocht, de ex-NSB-fotograaf was geweest. Niet dus. De man van de Paul Krugerlaan heette A.J. Streefkerk. Misschien was hij wel familie van zijn naamgenoot, maar dat is niet meer te achterhalen.

Dick van Rietschoten

dvanrietschoten@ziggo.nl

De Haagse STADSDICHTER

Victor R. Meijer • vr.meijer@hotmail.com

Helemaal klaar met 2024

met al die oorlog en aanslagen en de angst daarvoor is het nu al een pleurisjaar 2024... ik ben er al helemaal mee klaar net als met die Caroline v/d Plas met groene nageltjes en dat ontplofte haar misschien mag ik het niet zeggen maar ik zou haar zo graag eens een nacht op Ron Jeremy neerleggen dat lijkt me een prachtig doel wordt ze ook eens een keer wakker met een glimlach op haar smoel

verder hoopte ik dat in 2024 Max Verstappen een slippertje maakt hij heeft toch ook vele vrouwen in het hart geraakt en ondanks zijn uitstraling van een reserveband is het zo dat hij ook dit jaar weer op de eerste plaats is beland verder wens ik Maxima een echte man eentje die oprecht en vrolijk met witte tanden hardop lachen kan ik wens Erica Terpstra een snoepreis naar eetie op ieje nee, ze hoeft van mij niet echt honger te krijgen maar dan hoeft ze haar vijf lintwormen ook niet meer te verzwijgen

Gordon wens ik nog meer eelt in haar keeltje voor het hele jaar zijn we met dat zangtalent eindelijk ook eens definitief klaar want Gordon komt telkens terug, en daarmee is zo goed als niets mis maar het woord come-back heeft bij geile Goor toch een heel andere betekenis

dan zou ik graag alle reclame van de buis zien verdwijnen want door steeds weer 7 minuten die klote reclame gaat de televisie naar de Filistijnen en dat is dan eigenlijk weer helemaal niet mis want wie heeft er nou nog geen Netflix? ik zou opsporing verzocht graag weer in kleur op de buis terugzien en elke week een heerlijke misser in "tussen kunst en kitsch" bovendien

en bij alle getatoeëerde kappersmodelletjes die zich profvoetballer noemen mag van mij elke nacht in hun droom de kale kop van Henk Bres opdoemen

verder wens ik dat Roeltje van Velsen dit jaar de 100 meter hordes loopt zonder dat hij er steeds onderdoor loopt en dat Jan Jaap van der Wal een sponsor in paraplu's krijgt zodat niet iedereen op de eerste rij naar een natte zuidwester nijgt dat Gerard Joling ja het klinkt misschien gestoord maar net als Goor nou eens niet aan... maar ingereden wordt en dat, en schiet nou niet in de lach maar dat die Omtzigt op de kermis gratis in het burn-out paleis mag

verder wens ik de hele Haagse coalitie op de Pier in het reuzenrad en dan in ieder bakkie een rondje met Rico Verhoeven met een gummilat maar goed, ik stop met mijn gezeik want van binnen zijn we toch allemaal even gelijk en doen we alleen nog verbaal recht maar een Hagenees is niemands knecht

Dus ik wens iedereen het dubbele van wat ze mij toewensen
Victor R. Meijer

DE HAAGSE TIJDEN

Uitgeverij De Haagse Tijden
Laan van Meerdervoort 174
2517 BH Den Haag

Ook te volgen via Facebook, Instagram en LinkedIn.

Uitgave:

Uw krant is elke twee weken in een oplage van tenminste 60.000 exemplaren gratis af te halen op circa 300 distributiepunten in Den Haag, Zoetermeer, Westland, Delft, Midden-Delfland, Leidschendam-Voorburg, Rijswijk, Pijnacker-Nootdorp en Wassenaar.

Redactie:

De artikelen, verhalen en foto's in onze krant worden aangeleverd door onze lezers. De ingezonden artikelen zullen ook gebruikt worden op de website en onze sociale media kanalen.

Hergebruik van de artikelen en foto's is aan de uitgever. Voor de vaste columnisten geldt een andere regeling. U kunt uw verhaal insturen naar: redactie@dehaagsetijden.nl

Abonnementen

Voor € 75,00 per jaar kunt u de krant in Nederland thuis ontvangen per post. Buiten Nederland ontvangt u de krant voor € 95,00 per jaar. Een abonnement vraagt u aan via www.dehaagsetijden.nl/ abonnement of via de klantenservice. Alle uitgaves van De Haagse Tijden kunt u terug vinden op de website www.dehaagsetijden.nl/archief

Adverteren

Wilt u ook adverteren in De Haagse Tijden? Vraag naar de mogelijkheden bij Daphne Brückel en bel 070-3607676 of mail naar info@dehaagsetijden.nl

Hoofdredacteur

Sanne Groeneboer
redactie@dehaagsetijden.nl

Vaste auteurs

John Vroom Marcello & Els
Milja de Zwart

Distributie

Hubbel Den Haag

Fotografie

De Haagse Tijden heeft de moeite genomen om de rechtmatige eigenaar van de gepubliceerde foto's te vinden. Als u meent de publicatierechten te hebben, kunt u contact opnemen met de uitgever.

Vormgeving

Brückel Reclame BV

Lezersservice

De lezersservice is te bereiken van maandag t/m vrijdag van 10 - 12 uur op: 070 - 345 76 97

Kruipen op je buik door een bunker in Kijkduin

Den Haag. Het was 1965. Ik was vijftien jaar. Er waren nog geen mobieltjes en fatbikes. Ik woonde op éénhoog aan de Wezelrade. We hadden nog maar net een televisie. Tot dan keken we tv bij oma De Jong, beneden in het portiek. Op woensdagmiddag. Naar *De Verrekijker*, tante Hannie, *Pipo de Clown* en *Morgen Gebeurt Het*. Ik zat in de tweede klas van de Stevin HBS aan de Melis Stokelaan. Mijn schoolagenda had ik volgeplakt met foto's van The Beatles. Thuis las ik pockets over de Engelse Spitfire-piloot Biggles. Na school traptten we balletjes op het veldje achter onze flat of op de grote weide aan de Eekhoornrade. De oorlog in Vietnam begon uit de hand te lopen. 's Winters schaatsten we op de slootjes rond de volkstuinten van Nut en Genoegen aan de Meppelweg. 's Zomers fietsten we met een groepje vrienden naar strand en zee bij Kijkduin. Een enkele maal doken we daar de duinen in. Letterlijk!

Pikkedonker

In de zomervakantie van 1965 gingen we met vijf jongens uit de straat op de fiets naar Kijkduin. Met Jan, Evert, Joop en Pietje. Pietje was twee jaar jonger dan ik en klein van stuk - vandaar geen Piet maar Pietje. Hoewel jonger, kwam hij met het idee om in de duinen op zoek te gaan naar een ondergrondse bunker. Hij had gehoord dat je daar in kon. In Kijkduin bij de opgang naar het strand had je links en rechts stalletjes. Met strandballen, Exota, schepjes en emmertjes. Achter een van die stalletjes rechts, waar nu het Atlantic Hotel staat, was een gat in het prikkeldraad waardoor je de duinen in kon. Dat mocht dan wel niet, maar niemand zag ons naar binnen glippen. En inderdaad! Na zo'n honderd meter zagen we in een zandheuvel een opening. Héél klein, Oliver Hardy (de Dikke) had er niet door naar binnen gekund. Maar wij jonge jongens kropen op de buik onvervaard door die opening. Daarachter was een smalle gang, pikdonker, je zag geen hand voor ogen en na een paar meter kropen we maar weer naar buiten.

Kaarslicht

De volgende dag togen we met hetzelfde clubje naar dezelfde plek. Ditmaal gewapend met schepjes en zaklantarens. We

Huidige ingang complex

groeven de ingang wat groter. Nu liepen we na onze entree gebukt door een smalle, bakstenen gang. Spannend! Met spookachtige schaduwen op de muren dankzij onze zaklampen. Na ongeveer vijftig meter konden we niet verder. Een zandhoop versperde de doorgang. Wederom bewezen de schepjes een goede dienst en al snel konden we op onze buik over de zandhoop kruipen en onze duistere speurtocht vervolgen. Pietje mocht als eerste. Na nog eens vijftig meter kwamen we uit op een wat grotere ruimte, een betonnen bunker. Die was bezet! Waar vroeger Duitse soldaten bivakkeerden, lagen en zaten nu zo'n twintig jongeren. In kaarslicht, met een draagbare radio, te roken, te drinken en te zoenen. Ons vijftal was niet welkom. "Oprotten!", klonk het. Zij waren met meer en

wat ouder dus we maakten rap rechtsomkeert. We vonden gelukkig onze terugweg gemakkelijk en kropen het duin weer uit. Een heel avontuur!

Dichtgestort en uitgegraven

Later konden we de ingang niet meer vinden, die was waarschijnlijk dichtgestort. Zestig jaar lang was er voor de buitenwereld niets te horen over het bunkercomplex in Kijkduin. Tot in september dit jaar een groot artikel verscheen in Den Haag Centraal (DHC 12-09-2024) onder de kop *Observatiepost uit WOII ontdekt in Haagse duinen*. De stichting Atlantikwall Den Haag heeft een deel van de gangen en bunkers uitgegraven en toegankelijk gemaakt voor publiek. Op zondag 6 oktober ben ik er na zestig jaar een kijkje wezen nemen.

Ondergrondse gang. De foto's van de bunker zijn gemaakt door Albert Lubbersen

Ikzelf in 1962

Momenteel zijn 130 meter ondergrondse gang en zeven bunkers te bezichtigen. Het gaat om Widerstandsnest 67, een uitkijkpost van de Duitse luchtverdediging. Dit 'nest' maakte deel uit van een veel groter tunnelcomplex bij Kijkduin en dat was weer onderdeel van de Atlantikwall. Een 'parelsnoer van staal en beton' van 5.500 kilometer lang, dat liep van Noorwegen tot Spanje. De Atlantikwall omvatte duizenden loopgraven, bunkers en kanonnen om Das Dritte Reich te beschermen tegen een invasie aan de westkust. Tevergeefs, zoals we weten. In mei 1945 was alles voorbij.

Atlantikwallmuseum

Een bezoek heden ten dage aan Widerstandsnest 67 geeft een goede indruk van de immense inspanning én verspilling die

toen heeft plaatsgevonden. Je maakt kennis met benauwde legeringskamers waar twaalf soldaten in stapelbedden sliepen. Met een op de betonnen muur geschilderd raam om de illusie van uitzicht te bieden. Met een heel bijzondere *Notausgang*: een houten luik voor een koker naar boven - volgestort met kiezelstenen om binnendringen van buitenaf te voorkomen - na opening van het luik 'stroomden' de kiezels uit de koker en konden de manschappen in geval van nood via die koker naar buiten. Heel ingenieus. Net als de ondergrondse watervoorziening met twee tanks van 1700 liter én een pomp om de voorraad met vers duinwater aan te vullen. Aan de oppervlakte is vrijwel niets van het complex te zien, behalve een glazen waarnemingskoepel en de resten van een geschutsbunker. Enfin, een bezoek aan Widerstandsnest 67 is meer dan de moeite waard en daartoe is ook een voortreffelijke audiotour gemaakt door atlantikwall-museum.nl, alwaar alle beschikbare informatie kan worden ingewonnen.

Rob Lubbersen
roblubbersen@ziggo.nl

Uitkijkpost (gerenoveerd)

Trap naar beneden

Stapelbed manschappen

novodent

Behandeling aan huis

Een team van prothesespecialisten

Enrico, Martijn, Jasper en John Jellema

Wij komen **gratis** bij u thuis voor het maken van nieuwe protheses of het corrigeren en repareren van uw huidige protheses. Met onze kennis en vaardigheden kunnen wij u perfect van dienst zijn!

- Voor het maken van nieuwe kunstgebitten
- Pasvormcorrecties en reparaties
- **Gratis** behandeling aan huis
- 75% vergoeding vanuit uw basisverzekering, 25% eigen bijdrage
- Rechtstreekse vergoeding door uw zorgverzekeraar

Tel: 070-3555790
info@novodent.nl

Valkenboskade 466
2563 JK Den Haag
(Hoek Laan van Meerdervoort recht t.o. halte tram 3 en 12)

www.novodent.nl

Onbezorgd ontdekken.

De mooiste busreizen

Historische Hanzesteden aan de Oostzee 6-daagse busreis	vanaf p.p. 749
Westendorf in Tirol 10-daagse busreis	vanaf p.p. 999
Culturele parels van Umbrië en Toscane 10-daagse busreis	vanaf p.p. 999
Italiaanse Bloemenriviera 10-daagse busreis	vanaf p.p. 1099
Wenen en het Wienerwald 10-daagse busreis	vanaf p.p. 1099
Normandische invasiestranden en Bretagne 10-daagse busreis	vanaf p.p. 1299

de Jong Intra vakanties

www.dejongintra.nl/busreizen of bel (0180) 457 803

Seniorenhulp Nederland
Meer dan alleen verhuizen...

Vrijblijvende offerte?
BEL: 070 - 306 16 96

 Seniorenverhuizing Volledig verzorgd!	 Woningontruiming Huur- en koopwoning	 Schilderen kluswerk Stofferen en behangen	 Spoedoplevering Binnen 7 dagen leeg
--	---	--	--

de beste in VERHUIZEN EN ONTRUIMEN
Seniorenhulp Nederland

www.seniorenhulp.com

de SUITE

beter slapen in eigen stijl

Naar wens bezoeken wij u op afspraak thuis.

 makkelijk opstaan	 FPS-technologie	 uitgebreid programma	 en zelfs als twijfelaar
--	--	---	--

Voor u gemaakt

Op zorgvuldige wijze ontwerpen we uw bed en matras, steeds weer rekening houdend met uw wensen en omstandigheden. Als voortrekkers in comfortbedden maken wij, zelfs in de twijfelarmaten, uitvoeringen met een verborgen hoog/laag functie. Zo kan uw bed of het bed van uw partner van alle functies en gemakken worden voorzien zonder dat het van het partnerbed is te onderscheiden.

Beter ontspannen met geluid

Weldadig en uiterst gewaardeerd zijn onze bedden met FPS-technologie. Subtiele geluidsgolven zorgen voor stimulering van de bloedsomloop. U komt in een diepere staat van ontspanning en slaapt beter. Deze akoestische techniek is een succesvolle toepassing voor mensen die stress of trauma ervaren, spierklachten of neuropathische pijn hebben dan wel veel spanning opbouwen, zoals bij de ziekte van Parkinson.

Showroom of advies thuis

Uw bezoek aan De Suite is beslist de moeite waard. Bedden en kasten staan fraai opgesteld en u kunt dan ook kijken in het atelier en bij de productie. Als een bezoek aan huis u beter past of u wilt een deel van uw bestaande bed behouden, dan bezoeken wij u op afspraak thuis. Bel dan voor een afspraak 0182-37 50 22

de SUITE
beter slapen in eigen stijl
showroom en productie: Ambachtweg 10 2841 LZ Moordrecht
di. t/m za. 10.30 -16.30 uur 0182 375 022 www.desuite.nl

Groen Leyenburg

Staand op de kruising van de Leyweg met de Volendamlaan is een klein parkje te vinden die op het eerste oog weinig bijzonder lijkt. Toch is dit kleine stukje groen overblijfsel van een rijke geschiedenis, en is het na het leren kennen hiervan niet meer dan logisch dat er al een aantal keer grote bezwaren zijn geweest tegen verdere bebouwing. De laatste keer was een paar jaar geleden, toen er sprake was van de sloop van het voormalig cultuurcentrum O.L.S. en deze te vervangen door woningen die meer van het groen zouden opslokken.

De Leyweg loopt als rode draad door de wijk Leyenburg en kent zijn ontstaansgeschiedenis in de late middeleeuwen. De naam stamt af van het woord leidewech, wat brede zijweg door het landschap betekent. De Leyweg liep dwars door het landgoed Leyenburch en kwam uit bij een buitenplaats die daardoor niet geheel toevallig ook de naam Leyenburg droeg. De ingang van deze buitenplaats en een deel van de oprijlaan bestaat nog steeds en is te vinden aan de Volendamlaan bij de hoek met de Loosduinsekade. Op deze plaats staat een toegangshek met de oude oprijlaan die door een parkje loopt en aan beide zijden is gemarkeerd door oude lindebomen. Op de pilaren naast de poort staat Buitenplaats Leyenburg.

De buitenplaats was overigens niet het eerste gebouw op deze plaats, want al in de vijftiende eeuw is er sprake van een boerenwoning met de naam Hoeckwoning. Pas twee eeuwen later is ook de buitenplaats er. Een buitenplaats was vanaf de zestiende eeuw in trek onder rijke stedelingen. Met het bezit van een buitenplaats ontvluchtten zij in de zomer de drukte, de stank en vooral ziektes in de stad, zoals de pest. Een buitenplaats lag dus buiten de stad, in een mooie naturomgeving. Het was ook belangrijk dat ze goed bereikbaar was, dus ze lag vaak dichtbij de woonplaats van de eigenaar. Meestal werd er ook een boerderij bij gebouwd om te verpachtten. Hiermee werd het kavel enigszins rendabel gemaakt.

Huize Leyenburg, bewoond door de burgemeester van Loosduinen, H. v.d. Velde (zichtbaar tussen de twee ramen links). Op de voorgrond rechts voor het huis twee vrouwen. Foto uit 1900, Haags Gemeentearchief

In het geval van Leyenburg lijkt het omgekeerde gebeurd. Er was dus al een boerderij, waar waarschijnlijk het herenhuis bij gebouwd is. Tegenwoordig is er weinig meer voor te stellen van een landelijke omgeving op deze plek, maar om een beeld te krijgen van hoe het er toen ongeveer heeft uitgezien, wijken we uit naar het Centraal Museum in Utrecht. Hier hangt het schilderij *Oude boerderijen bij Loosduinen in de avondschemering* uit 1883. Dit schilderij van Vincent van Gogh geeft een beeld uit de omgeving van de Leyweg. Misschien klinkt het een beetje vreemd, dat 'boerderijen van Loosduinen' aan de Leyweg, maar het gebied behoorde destijds aan de zelfstandige gemeente Loosduinen. Het hart van de buitenplaats is natuurlijk een statig huis. Eromheen lag vaak een grote tuin met water, sierfontein en beelden. In een transportakte uit 1737 staat Leyenburg omschreven als een herenhuis, stal met koets-huis, tuinmanshuis, een bos en terrassen, een tweede huis en als laatste een stuk warmoesland. Warmoes (of snijbiet) is

overigens een vergeten groente en is het broertje van suikerbiet, rode biet en voederbiet. Warmoes wordt in tegenstelling tot andere bietensoorten geteeld om zijn blad en stengel.

Een kaart uit 1839 toont inmiddels een landgoed van acht hectare groot. De buitenplaats Leyenburg heeft meerdere eigenaren gehad, waaronder de douairière (weduwe van een adellijk persoon) van Berestein. Toen zij overleed ging het huis over aan haar dochter Wilhelmina. Zij verkocht alles in 1842 aan de heer Wouters voor 9800 gulden. Dit was ook een tijd waarin veel buitenplaatsen werden verkocht of gesloopt, omdat onderhoud erg duur was. Zeker gezien het feit dat deze huizen enkel in het zomerseizoen bewoond werden. Het landgoed werd door de heer Wouters in delen verkocht en baron De Constant Rebecque betrok het huis vanaf 1845 tot aan zijn dood in 1870. In 1883 werd buitenplaats Leyenburg de ambtswoning van de Loosduinse burgemeester Henri Adolphe van de Velde. Het grondgebied

Toegangshek tot Buitenplaats Leyenburg

dat bij de buitenplaats hoorde, was inmiddels geslonken tot twee hectare.

Van de Velde kwam in 1883 over als burgemeester van Bodegraven en woonde tot 1901 in het huis. Dit was bijna zijn gehele ambtsperiode als burgemeester van Loosduinen. Rond 1900 kwam de bebouwing van Den Haag steeds dichterbij Loosduinen te liggen en in 1923 werd Loosduinen volledig geannexeerd door Den Haag. Dit gebeurde onder de voorwaarden dat er een rioleringsstelsel werd aangelegd in Loosduinen en dat er een gemeenteloket en een trouwlocatie bleven bestaan. Ook werd afgesproken dat er zoveel mogelijk ruimte zou blijven voor tuinbouw. Leyenburg hoorde daarmee vanaf 1923 bij Den Haag. Bouwplannen voor dit gedeelte waren er al vanaf 1911, maar de ontwikkeling van deze plannen kwam na de annexatie in een stroomversnelling. Tegen de eerdere afspraken in is het gebied uiteindelijk behoorlijk volgebouwd. In 1925 werd buitenplaats Leyenburg verkocht aan de Gemeente Den Haag, waarna de gereformeerde kerk nog kort gebruik heeft gemaakt van het huis voor zijn kerkdiensten.

In 1929 nam de gemeente het huis in gebruik als openluchtschool. Een openluchtschool of buitenschool is een school waar, zoals het woord het al zegt, zo-

veel mogelijk les wordt gegeven in de buitenlucht. Als dit niet mogelijk was, moesten de ramen of wanden zoveel mogelijk geopend of verwijderd kunnen worden. Op de foto's is ook te zien dat het huis flink verbouwd is en ramen met elkaar zijn verbonden. Hierdoor kon in het huis goed geventileerd worden. Openluchtscholen waren hoofdzakelijk bedoeld voor kinderen met tuberculose of aanleg daarvoor. Men dacht dat de buitenlucht een gunstig effect zou hebben op de gezondheid van deze kinderen. Behalve de ramen verbouwde de gemeente de buitenplaats tot vier klaslokalen, een eetzaal met keuken en kamers voor de onderwijzers en dokter. In 1932 werden er ook nog lighallen toegevoegd voor leerlingen die moesten rusten. Een uitgebreider artikel over openluchtscholen is te vinden in De Haagse Tijden nummer 6 van 2021. De openluchtschool heeft er nog tot 1985 gezeten, totdat het gebouw aan de slopershamer ten deel viel. Enkel de voormalige gymzaal (en later cultuurcentrum) staat nog overeind aan de Loosduinsekade 725. Dit is het gebouw waar in de inleiding over gesproken werd. In 1995 heeft de gemeente van het laatste overgebleven stukje groen een parkje gemaakt. Hierdoor kun je, wanneer je aan het toegangshek aan de Volendamlaan staat en de oude linden langs de voormalige oprijlaan ziet, de tijd van vroeger nog een klein beetje herbeleven.

Meine Ludema
meineludema@hotmail.com

Voor het schrijven van dit artikel heb ik gebruikgemaakt van:
Wikipedia
www.denhaag.wiki
www.buitenplaatsenin-nederland.nl

Leyweg, openluchtschool 'Huize Leyenburg'. Foto uit 1929, Haags Gemeentearchief

Leyenburg. Foto uit 1890, Haags Gemeentearchief

De buurtwinkel van mijn

Achter onze winkel op de Hoefkade nummer 550 lag het magazijn. Daar weer achter lag een pijpela die ooit als keuken diende. Mijn vader braadde er vroeger rosbief voor de verkoop, maar dat was toen al lang geleden. In dat keukentje hadden wij de opslag van zeep-

in het schap in de winkel een plekje konden vinden. Maar nu vloog alles de winkel uit. In een paar dagen moesten wij alles uit de kast halen om de winkel keer op keer bijgevuld te krijgen. Het zeeprek raakte steeds weer helemaal leeg. Onze vaste leverancier kwam maar een

Ik las onlangs in de krant dat de koffieprijzen weer oplopen. In gedachten ga ik terug naar de tijd dat we nog een winkel hadden, zo ten tijde van de oliecrisis in 1973/74. Door omstandigheden was ik in maart dat jaar in dienst gekomen als winkelhulp. De inflatie gierde uit de klauwen, alles werd opeens heel duur. In een buurt waar mensen niet veel 'te makken' hebben, hakt dat er meteen flink in. Door de schaarste aan olie werd het bovendien ook nog moeilijker om allerlei gewone producten te kopen, zoals plastic zakken en zeepwaren.

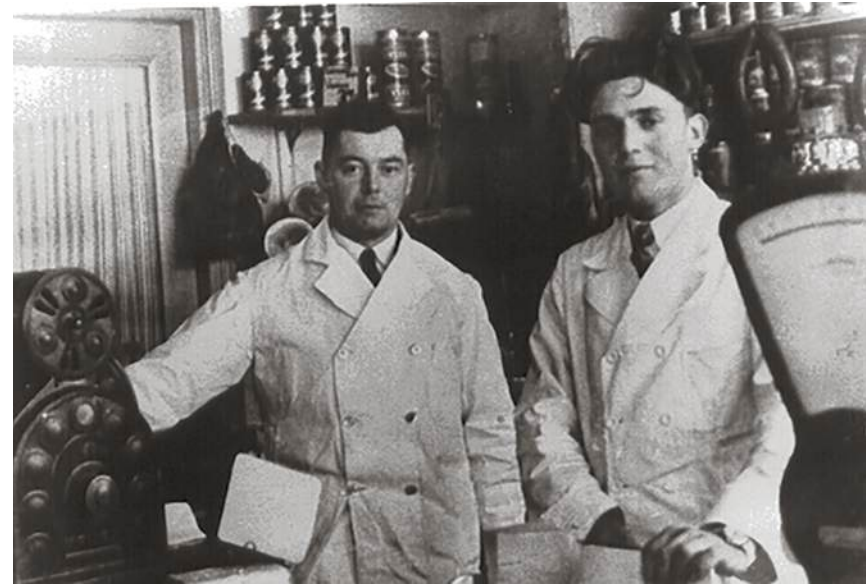
poeder. Daar verdwenen alle halfvolle dozen en restanten, die niet onmiddellijk

keer per week. Voordat alles weer aangevuld zou zijn, zou minstens nóg een week duren. Daarom vulden we de winkel op met alle maten en soorten zeep-poeder die we nog in voorraad hadden. Zelfs allerlei winkel-dochters vonden een plekje. En die waren we in de kortste tijd kwijt. In zijn hart kreeg mijn vader weer iets van het avontuur, dat hij nog kende uit de oorlog. Op zijn fiets trok hij erop uit om nog wat te kopen, bij Hagex in de Van Dijkstraat, bij Herman op de 's-Gravenzandelaan, bij Ven op de groothandelsmarkt. In triomf kwam hij thuis met zijn zoveelste doos waspoeder.

In de winkel konden wij het dus goed merken. De omzet ging lekker. Dat moest ook wel, nu mijn vader zo'n 'dure' knecht (ik dus) in dienst had. Al die zeepoeder raakten we kwijt, daar kregen we wat geld mee in kas. Nu was dat geen probleem hoor, want er waren altijd wel zaken te doen.

Mensen hamsterden, waardoor de problemen nog groter werden. En de koffie werd duurder. Heel duur! En toch liep de winkelvoorraad snel terug. Tegenwoordig noemen ze dat derving, maar wij dachten toen nog dat het winkeldiefstal was. Daarom besloten wij om het schap in de winkel waar normaal de koffie en thee stonden, leeg te maken en er iets anders in te zetten. De omzet in geld bleef gelijk, maar de inkoop van koffie kon naar de helft...

Op een dag kwam mevrouw Z., moeder van veel kinderen, zelf nogal zwaar gebouwd, hijgend en puffend in de winkel. Ze kwam bouillonblokjes kopen en

Mijn vader (links) als jonge winkelier met zijn winkelbediende, 1933

blikjes gecondenseerde melk met suiker en rijst en macaroni. Het was voor haar kleinkinderen. Het moest haar nog even van het hart: ze had zelf zo'n honger geleden in de oorlog. Ze wilde niet dat haar kinderen en kleinkinderen dat ook mee zouden maken. Zij zou er persoonlijk voor zorgen dat er in ieder geval een begin was gemaakt met een voorraadje. Iedereen hamsterde op die manier. Die hele oliecrisis bracht ook heel wat dreiging. De mensen waren bang

dat het weer oorlog zou worden, dat kon je aan alles merken.

Toen opeens waren de plastic zakken op. Een paar jaar eerder wist nog niemand wat het was, maar nu hoorden plastic afvalzakken tot de dagelijkse levensbehoeften. En ze waren niet te krijgen. Iedereen liep van winkel naar winkel, om toch maar genoeg zakken te kopen. Ook onze winkel was al snel

Zeepzakken zoals in de zestiger jaren gangbaar was

Koffieblikken

vader

Douwe Egberts koffiebuis

door de voorraad heen. Op een avond las mijn vader een kleine advertentie in de krant: 'Plastic zakken te koop'. Hij ging er meteen op af. Een paar uur later kwam hij terug met een grote doos plastic zakken. Ze zagen er wel een beetje vreemd uit: lichtbruine zakken, met de opening aan de lange kant. Wat moesten we daar nu mee? De handelsgeest van mijn vader deed zijn werk. Hij telde tien zakken af en deed er een elastiekje om. We plakten er een prijsje op en zó gingen we aan de verkoop.

Binnen een paar dagen waren we ze allemaal kwijt. Mijn vader genoot ervan!

Mijn vader in zijn vernieuwde winkel in 1966

Nu kon hij weer zaken doen. Toen ze op waren, kon mijn vader geen nieuwe meer krijgen. Ik was wel blij, want de crisis liep al aardig af en niet alle klanten waren tevreden...

“Mensen hamsterden, waardoor de problemen nog groter werden...”

Naast de winkel was er nog een soort kelder, onder de trap. Voor de oorlog was die kast in gebruik voor van alles, ook voor de voorraad koffie. Op een keer had mijn vader last van ratten. Daar had hij iets aan laten doen. Er was wat spul in gegaan met een beetje rattenkruid erop. Na een paar dagen zaten er allemaal van die dikke bromvliegen op de muur. Daarom werd die kast helemaal leeggeruimd. Er kwamen wel acht dode ratten uit. Dat begrepen ze niet, want er zat toch een tegelvloer in. Daarom werd alles nog eens goed onderzocht en toen bleek dat die tegelvloer alleen gelijkvloers liep. Het verdiepte deel was afgedekt met een plankenvloertje. Toen hebben ze een aannemer laten komen, die moest er een betonvloertje in leggen.

Maar ja, hij was zo bang! Hij dorst er niet in, want er zat nog één rat in. “Die jaag ik er wel voor je uit!” zei mijn vader. Er lag zo'n harkje, waar

de kinderen mee speelden. Daar heeft hij die rat een klap mee gegeven. Hij was niet gelijk dood. Hij heeft nog een eindje gelopen, ook over een paar pakken koffie, die in de trapkast lagen.

Die koffie kon hij zo niet meer verkopen, de pakken zaten onder het bloed. Maar toen kwam een poosje later de vertegenwoordiger van Douwe Egberts (DE). Dat was een heel aardige vent. Tegen hem zei hij: “Joh, ik heb een ongelukje gehad, in mijn vinger gesneden. Nu zit er wat bloed op die pakken.” De beste man nam ze mee en ruilde ze om voor een paar andere pakken...

Hoewel de klanten soms dachten dat het een telefooncel was, gebruikten we de trapkast voor van alles, maar vooral voor papier. Er lag altijd veel papier, maar ook rommel in de papierkast. Nog vóór de oorlog dacht mijn vader af en toe dat hij wat hoorde ruisen. Soms was het papier een beetje nattig. Toen heeft hij dat zaakje nog eens een keer laten leeghalen. Toen bleek dat muizen de waterleiding hadden aangevreten. Er liep steeds een heel klein beetje water uit. Niet veel, maar het papier werd er nat van. Toen liet hij weer iemand komen die de waterleiding heeft uitgehakt en gerepareerd en het gat volstampte met glas en weer netjes aansmeerde. Daarna was het met de overlast gedaan.

De groenteboer Reinier Grobben had een pakhuis in de Van Bassenstraat. Dat grensde bij ons aan de achterkant. In dat pakhuis zaten natuurlijk altijd wel een paar ratten. Nadat de groenteboer het kocht, heeft hij er meteen een nieuw dak op laten leggen en een betonnen vloer erin. Toen was het uit met de ratten. Op een keer hadden wij weer heel veel last van ratten. Ze speelden zo'n beetje krijgertje op het plaatsje achter ons huis. Dat was natuurlijk niet zo best. Trui, de buurvrouw uit het café op de hoek (later café Willem) zei telkens: “Die ratten

komen bij jullie vandaan, onder dat hout. Dat leek mijn vader onmogelijk; wat zouden ze daar moeten zoeken, tussen die planken en het brandhout? Trui liet een paar lui van de gemeente komen en die waren het wel met mijn vader eens. Daarom zijn ze ook maar eens bij Trui gaan kijken. Zij bleek een open riool te hebben! Ze moest het dicht laten maken en er werd een nieuwe schutting gezet. Daarna was het gedaan met de ratten.

Gerard van Dijk
dijk5940@planet.nl

Douwe Egberts pakken

Hoefkade 506-554, gezien van de Van Bassenstraat naar de Koningstraat. Op de hoek café van W. Ludwig, ca 1979, Haags Gemeentearchief

De groentewinkel van Reinier Grobben

Terug in de tijd - slotdeel

Met enig sentiment, emotie en vooral herinneringen kijk ik nu als 81-jarige terug op mijn Haagse verleden als jong lefgosertje, wonende in die arme, hardwerkende burger Transvaalwijk in Den Haag. Ik heb gewoond in de Schalkburgerstraat, nummer 200 en 178. Ik vond nog in mijn geheugen een niet geheel onbelangrijk stuk terug dat ik u lezers van De Haagse Tijden zeker niet wil onthouden.

Om de hoek van de Schalkburgerstraat was de Boerenstraat en in het begin zat een kleine werkplaats van de toen bekende Piet de lasser. Piet heeft Age M. de fijne kneepjes van onder andere thermisch lassen bijgebracht. En hij hielp Age M. toen hij in het Staatshotel Scheveningen zat met een kamer zonder sleutel! Op een vroege zondagochtend ging ik met mijn zwager Aad L. in zijn werkbus - hij was aannemer - naar de Scheveningse Marina haven want daar lag zijn hobbyboot.

De jachthaven Marina waar mijn zwager zijn hobbyboot had liggen. Foto uit 1985, Dienst voor de Stadsontwikkeling, Haags Gemeentearchief

Wij voeren de binnenhaven uit en gingen buitengaats in de Noordzee vissen. Na enkele vangsten van makreel, schol of schar had ik opeens een zware vis aan mijn hengel, een paling. Ik had moeite om deze zware paling binnen boord te krijgen. We voeren terug naar de Scheveningse Marina binnenhaven en met het werkbusje reden we naar de Wingerdstraat waar mijn zwager woonde. De dikke en grote zeepaling werd gewogen, twaalf ons, en daarna achterin de tuin met de andere vissen gerookt. De burens kregen tot volle tevredenheid soms ook een visje. Onder het genot een borrel of bier, want zoals u weet, vis moet zwemmen. De voordeurbel ging en wie stond daar voor de deur? Age M., zoals veel Hagenezen uit die eind zestiger jaren hem kennen. De bekende bank-/kasten-/kluizenkraker, ook wonende in de Wingerdstraat. Hij kwam af op de vis rooklucht en informeerde: waar blijft mijn pilsje? Als rasechte Hagenees vertelde hij dat hij toevallig die zondagmiddag niets te kraken had.

Mijn pa Toon Kettmann

De vader van de vrouw van Age M., de heer Mulder, had op de Haagse Groenmarkt als directeur een reisbureau Cebuto geheten. Naast het reisbureau zat de redactie en tevens de drukkerij van het bekende weekblad De Posthoorn, onder aanvoering van de directeur de heer Van de Akker en Zoon.

In die jaren zeventig huurde Van de Akker bij ons reisbureau in Loosduinen de toering cars van busmaatschappij Westnederland via de heer Mulder. De toen zeer gewilde Posthoorn dagtrips, waarbij soms wel vijf bussen op de Groenmarkt stonden. Ik werkte als toeringcar chauffeur voor zowel binnen- als buitenlandse reizen. Cebuto is overigens een afkorting van Centraal bureau toeringcar ondernemers. Wij reden vooral in opdracht van de Nederlandse Spoorwegen, de British Railways en de Deutsche Bundesbahn.

Een willekeurige stap verder terug in de tijd. Mijn eerste lange broek die ik kreeg was

een drollenvangerbroek met onder aan de pijpen afgesloten elastiek. U begrijpt natuurlijk wel waar deze broeknaam vandaan komt. Ook ik heb geroleschaatst in de Schalkburgerstraat, met de tramlijn 13 rails in het midden van de straat en natuurlijk op de rolschaatsenbaan Savornin Lohmanplein en het Haagse Zuiderpark. Ik had zware, ijzeren rolschaatsen van het merk Hudora. Mijn overbuurjongen Hans Hamburger reed met gummiewieltjes dus hij ging harder over de weg en minder zwaar.

Mijn vader Toon Kettmann ving, als echte sportvisser, deze grote snoek in de buurt van Slikkendam, in de jaren vijftig

Amicitia aan het Westeinde, waar ik vroeger ging dansen, met ernaast bioscoop Kriterion. Foto uit 1974, Dienst voor de Stadsontwikkeling, Haags Gemeentearchief

In opdracht van mijn lieve, zorgzame moeder Greet deed ik wel eens een boodschap bij slager Matzer op de hoek van de Boerenstraat en de Kaapstaart, met aan de overkant de cafetaria van Ome Koos. Ik gaf hem vijf cent en hij viste met zijn harige arm een grote Amsterdamse ui uit de pot.

Op de hoek van de Schalkburgerstraat en de Kempstaart zat slijter De Kempmaan. Daar tegenover de interieurwinkel De Zon, waar mijn ome Herman etaleur was. Daarna werkte hij via de tekenacademie als tekenaar bij de KLM, oud Schiphol.

Mijn eerste dansspasjes leerde ik bij de dansschool van Kleinhaus op de Apeldoornselaan. Op zaterdagavond dansten we in de zaal Amicitia aan het Westeinde en probeerden we een meisje te versieren. Verder bewaar ik mooie herinneringen aan die vooral goedkope en simpele,

maar leuke kinderspelletjes zoals stoepbal gooien, touwtjespringen, priktollen, sigarettenkaartjes (stonk!) en bedeltjes gooien, hinkelen, verstopperdje spelen en in mijn droomjaren lantaarnpaal klimmen (met een knipoog naar Harrie Jekkers).

Oh, wat een tijd was dat toen. Nu begeven we ons in een heel andere tijd, maar mijn glas is nog steeds half vol, dus positief. Het doel van mijn schrijven is vooral om de lezers positief terug te laten denken aan die toen saamhorige, arme Transvaalwijk tijd. Reacties zijn natuurlijk heel erg welkom!

Ton Kettmann
elsenton31@live.nl

Mijn vader was Hoofd Controleur bij de Broodfabriek HUS in de Jacob Catsstraat in Den Haag. In het HUS Huisorgaan in december 1959 schreef hij onderstaande:

Spotlight

Het monster van Loch Ness

Op zondag 15 November 1959 overleed te Slikkendam geheel onverwacht, ten gevolge van een samenloop van noodlottige omstandigheden, een KNOERT VAN EEN SNOEK
Lengte: 107 centimeter
Gewicht: 20 ponden
Allen die de overledene gekend hebben omdat hij ook in hun vaarwater zat, zullen begrip hebben voor de gevoelens die door dit verscheiden bij ons zijn opgeroepen.

Uit aller naam
A.Kettmann
Den Haag

De begrafenis heeft intussen op vreedzame wijze plaats gehad.

Vroem, Vroom...

In elke editie van De Haagse Tijden stapt autojournalist John Vroom weer even in een auto die vroeger door Den Haag reed.

Alfa Romeo Giulietta Sprint

Ik denk dat ik begin jaren zestig al een soort van 'Haagse Kakker' was, want ik had het niet zo op de toen populaire automerken als Ford en Opel. Ik had voorkeur voor de Engelse merken en vooral de Italiaanse merken zoals Alfa Romeo, Lancia en Fiat. Ik kon toen al genieten van de Alfa Romeo Giulietta Sprint uit 1961, niet wetende dat Alfa Romeo uiteindelijk mijn ultieme merk zou worden via een Sud Ti, twee Suds Sprint, de Spider en momenteel de Brera 3.2V6 4wd.

Ik kan mij nog herinneren dat ik verliefd werd op de Giulietta Sprint. Er was een autoshow in het gebouw van de voormalige dierentuin aan het Malieveld. Mijn vader bracht mij erheen en zou mij na een uurtje weer ophalen. En daar stond hij naast vele andere, voor mij blijkbaar oninteressantere merken. Ik geloof dat ik het hele uur achter het stuur van deze droomauto heb gezeten. Wat zal ik geweest zijn, een jaar of dertien denk ik en dan al besmet met het Alfa-virus. Kijk nu zelf eens naar de foto en

u zult het met mij eens zijn dat dit het toonbeeld is van slanke, elegante, eenvoudige lijnen die je toch zelden meer ziet in autoland. Dat kunnen naar mijn idee alleen Italianen. Wat een beauty! Heerlijk, al dat subtiele chroom en die prachtige Alfa grille. De kleur was natuurlijk Alfa Rosso en dat zag je ook weer terug in het interieur. Rood dashboard met achter het niet-sportieve maar wel Alfa-eigen stuur met een combinatie van wit en zwart, met een kleine chromen claxonring, een klokkenunit met in het midden de toerenteller met

daarnaast de snelheidsmeter en aan de rechterkant de in drie units verdeelde infometers van benzine, olie en watertemperatuur. In het midden vier symmetrisch geplaatste trekknoppen en schuin uit de vloer stekend de versnellingspook. De interieurbekleding was een smaakvolle combi van rood en crème leer en ik herinner mij nog goed het metalen hengsel aan het portier als

handgreep. Tjoh, had ik hem toen maar gekocht en nu verkocht, want dan schreef ik dit nu vanaf een cruiseschip richting Bahamas, maar dat terzijde. Het allerfijnste van Alfa Romeo was en is nog steeds het rijden. Deze toch kleine vier cilinder, 1290 cc met 80 pk motor die gretig reageerde op het gaspedaal en toch een topsnelheid had van 166 kilometer. Twee bovenliggende nokassen, blok en

kop van lichtmetaal en in een kleine veertien seconden zat je op de honderd. Toen en nu nog steeds is Alfa Romeo een auto-merk voor liefhebbers. Hierna heeft Alfa Romeo nog zo veel mooie modellen geproduceerd en is gelukkig nog steeds op de markt. Wat een heerlijk merk!

John Vroom
johnvroom@planet.nl

Kom Haags Ontmoeten

De plek voor ouderen én hun mantelzorgers.

Een goed voornemen?
Wij zoeken vrijwilligers.

Wilt u Haags Ontmoeten helpen?
Ouderen uit uw buurt zijn blij met uw helpende hand! Verschillende vormen van hulp en ondersteuning zijn mogelijk. Kom bij ons langs of neem een kijkje op haagsontmoeten.nl/helpen.

HAAGS ONTMOETEN
Uw plek in de wijk

Kom langs
en maak
kennis

Eropuit!

Organiseert u een leuke activiteit waar onze lezers blij van worden? Mail uw activiteiten of tips naar info@dehaagsetijden.nl of bel: 070 - 360 76 76

GRATIS TAXATIEDAGEN

Elke woensdag en donderdag van 10.00 tot 16.00 uur

Elke WOENSDAG: munten, postzegels, bankbiljetten en ansichtkaarten

Ergens slingeren nog de postzegelalbums van opa op zolder. Waar zijn de munten van pa eigenlijk gebleven? En zijn die ansichtkaarten bestemd voor het oud papier? Moeten we die oude bankbiljetten inleveren?

Elke DONDERDAG: goud, zilver, sieraden, kunst, antiek, militaria en Pokémonkaarten

In de la ligt nog die gouden ketting van oma. Ergens ligt nog een potje met oude sieraden. Dat oude beeldje of die zilveren miniatuurtjes in de kast, zijn die nog wat waard? Hebben die oude onderscheidingen en militaire spullen nog waarde? Zijn Pokémonkaarten interessant?

U bent niet de enige met vragen over stukken die bij u thuis liggen. Om hier een antwoord op te krijgen organiseert **Heritage Auctions Europe** deze open inloopdagen van 10.00 tot 16.00 uur. Bezoek ons op de Energieweg 7 te IJsselstein, vlakbij Utrecht, voor een gratis en vrijblijvende taxatie met een kopje koffie. Aansluitend krijgt u desgewenst advies met betrekking tot verkoop of verzekering. Voor meer informatie: **030-6063944** en www.ha-europe.com. Bel ons ook even als u meerdere zaken (bv. munten en sieraden) op 1 dag wil combineren. Tot ziens in IJsselstein!

Winterse dorpswandeling

In deze dorpswandeling met Scheveningse vissersmannen Wim en Gerard duik je in de historie van Scheveningen. Het vissersdorp, sperrgebied tijdens de Tweede Wereldoorlog en plek waar creatievelingen als Hendrik Willem Mesdag maar ook Immetje uitgroeiden tot kunstenaars van betekenis. De wandeling begint bij de iconische zeilwagen, pal voor de deur van Muzee Scheveningen. Onderweg delen Wim en Gerard boeiende anekdotes en weetjes: wist je bijvoorbeeld dat uitvinder Simon Stevin ooit met windenergie en Prins Maurits in recordtijd van Scheveningen naar Petten reisde? Trek je warme visserstrui aan en ga mee op ontdekkingsstocht door Scheveningen. Na afloop kun je gezellig napraten in visserscafé De Halve Vleet, onder het genot van een warme versnapering.

Wanneer & waar: za 11 & za 18 jan, 11.30u, Muzee Scheveningen, Neptunusstraat 90-92
Meer info via muzeescheveningen.nl

Beyond: Ode to the Earth

Beleef de indrukwekkende schoonheid van onze planeet zoals astronaut André Kuipers die zag in de meeslepende film *Beyond: Ode to the Earth*. Deze unieke filmervaring combineert adembenemende beelden met de iconische muziek van de wereldberoemde Griekse muzikant en componist Vangelis, wiens werk generaties heeft geïnspireerd. *Beyond* is meer dan een film; het is een visuele en muzikale ode aan onze unieke planeet, die jong en oud zal betoveren. Bekijk de aarde door de ogen van een astronaut en laat je meevoeren door beelden van ongekende schoonheid. Gemaakt in nauwe samenwerking tussen André Kuipers en Vangelis, biedt *Beyond: Ode to the Earth* een unieke blik op onze planeet vanuit de ruimte, gecombineerd met een tijdloze soundtrack. Dit project was Vangelis' laatste grote samenwerking voor zijn overlijden.

Wanneer & waar: vr 10, za 11, do 16 & do 23 jan, Museon-Omniversum, Stadhouderslaan 37
Meer info via museon-omniversum.nl

Linoworkshop met rondleiding

Op zaterdag 11 januari pakt Museum Escher in Het Paleis uit met een speciale rondleiding door de tentoonstelling Julie de Graag én een linoworkshop. In deze workshop kun je een eigen ontwerp op een tas maken, geïnspireerd op de geliefde thema's van De Graag en Escher. Onder begeleiding van museumdocent en kunstenaar Inge Aanstoot bezoek je de tentoonstelling en bekijk je samen een aantal prenten van

Escher en De Graag. Vervolgens maakt ieder op zijn eigen manier een linoleumsnede en drukt deze af op een stoffen tas in het museumatelier. Maak eerst je eigen ontwerp geïnspireerd op de prenten van Julie de Graag en M.C. Escher. Ga dan aan de slag met de prachtige techniek van de linodruk. Ontdek het materiaal, bewerk het met een guts, inkt het in en maak dan je afdruk op een canvas tas met een drukpers.

Wanneer & waar: za 11 jan & za 15 feb, 13.30u, Escher in het Paleis, Lange Voorhout 74
Meer info via escherinhetpaleis.nl

Luca Warmer - Oh My Jazz

Luca Warmer brengt een ode aan de grote jazzzangeressen door hun verhalen te vertellen met de ogen van nu. Denk aan iconen als Sarah Vaughan, Ella Fitzgerald, Billie Holiday, Carmen McRae en Nina Simone. Naast verfijnde jazzmelodieën, meeslepende blues en hemelse gospels, hoor je ook stemkunst, gedichten en maatschappijkritische vragen.

Oh My Jazz is poëtisch muziektheater over dromen najagen, betekenis willen hebben en onbekende verhalen uit de geschiedenis van de jazz.

Wanneer & waar: vr 17 jan, 20.15u, De Regentes, Weimarstraat 63
Meer info via theaterderegentes.nl

Een 8erlijke avond

Deze dynamische avond is volledig samengesteld door Collectief 8erlijk, een jong en fris dansgezelschap dat in augustus 2023 werd opgericht. Het collectief bestaat uit jonge talentvolle autodidacte makers en performers met wortels in Haagse kunstinstellingen zoals Korzo. Het programma brengt een veelzijdige combinatie van kunstvormen samen. Naast twee dansvoorstellingen van het collectief zelf, kun je genieten van een film, een lichtinstallatie en live-muziek van een band. Op het podium staan jonge makers die met hun werk de nadruk leggen op authenticiteit en creativiteit - en die traditionele vormen en verwachtingen durven loslaten. Mis deze unieke kans niet om de toekomst van kunst en cultuur in Den Haag te ontdekken en te vieren!

Wanneer & waar: za 18 jan, 20.00u, Theater de Vaillant, Hobbemastraat 120
Meer info via devaillant.nl

**VOED DE GEEST,
VERRIJK HET LEVEN**

**FILOSOFIE VOOR
IEDEREEN!**

cursussen en lezingen in
meer dan 25 talen,
persoonlijke groei,
creëren & cultuur

www.volksuniversiteitdenhaag.nl

Wat verbindt u met Den Haag?

Onlangs vroeg mijn jongste kleindochter wat ik zou missen als het er niet meer was. "Je oma natuurlijk", zei ik. Dat begreep ze wel, maar ze bedoelde iets anders. Eigenlijk wist ik meteen al iets te noemen. Ook moest ik in dit verband denken aan een verzameling die in een van onze musea is aangelegd.

Het Haags Historisch Museum

Vanaf de achttiende eeuw hingen er in het Oude Stadhuis aan de Groenmarkt zes groepsportretten van Haagse magistraten. Later kwamen hier stadsgezichten en schuttersstukken bij. In 1871 wordt deze collectie ondergebracht in een huis op het adres Korte Beestenmarkt 9 en hier kwamen in de loop der jaren de nodige schilderijen en andere stukken met een historische waarde bij. Eigenlijk kunnen we vanaf dat moment spreken van een Haags Gemeentemuseum. Enkele jaren later wordt er naar een nieuw onderkomen gezocht omdat de collectie blijft groeien en die wordt gevonden in de Sint Sabastiaansdoelen. Eind 1934 vindt er weer een verhuizing plaats en dit keer naar het door Hendrik Petrus Berlage ontworpen museum aan de Stadhouderslaan. De stukken die betrekking hebben op de Haagse historie vormen daar een van de vele afdelingen. In 1986 krijgt deze verzameling voor de tweede keer een plek in de Sint Sabastiaansdoelen en dan kunnen we van het Haags Historisch Museum spreken. Vijf jaar later wordt deze collectie officieel vanuit het Gemeentemuseum aan de Stadhouderslaan overgedragen aan het nu zelfstandige Historisch Museum. En voor de volledigheid: op dit moment is het museum gesloten omdat er een uitgebreide renovatie wordt uitgevoerd. De planning is om het museum in 2027 weer te openen.

Robert van Lit met een penning uit 1934 van het vliegtuig de Uiver

Mijn Den Haag

Alweer een tijdje geleden hebben enkele medewerkers van het Haags Historisch Museum een project bedacht waarin mensen die iets met Den Haag hebben de kans krijgen dit aan de hand van een voorwerp duidelijk te maken. Ik citeer: "Wat verbindt u met Den Haag? Bent u hier geboren, opgegroeid, misschien is het uw woonplaats of komt u hier elke dag voor uw werk? Veel mensen hebben wel iets met Den Haag. Geschiedenis is zoveel meer dan de verhalen die we allemaal kennen uit de boeken. Aan de hand van persoonlijke foto's van bepaalde plekken of alledaagse voorwerpen die een verhaal vertellen, schrijven we samen geschiedenis. Wij zetten u samen met deze foto of voorwerp op de foto en leggen uw verhaal vast. Tijdelijk presenteren wij uw foto en verhaal in het museum en plaatsen wij het op de website mijndenhaag.org."

Riet Raveljé met boek *De Eerste Nederlandse Buitenschool*

Ik geef u een tweetal voorbeelden hiervan. Een van de medewerkers van dit museum, de conservator Robert van Lit, toont op

de foto een penning uit 1934 van het vliegtuig de Uiver. Hij legt uit waarom hij voor deze penning heeft gekozen. "Ik heb de bronzen penning van mijn grootvader die bij de KLM aan de Hofweg werkte. Het is een

"Bij goed weer hadden de leerlingen les op de veranda en er waren ook klasjes in de duinen."

herinnering aan hem. In 1934 nam het KLM-vliegtuig de Uiver deel aan de luchtrace tussen Londen en Melbourne. Dat gaf enorme opwinding. In Den Haag verzamelden zich duizenden mensen bij het hoofdkantoor van de KLM aan de Hofweg. De Uiver won de race, althans de handicaprace, en werd tweede in de snelheidsrace. Heel Nederland vierde feest, en ook in Den Haag gebeurde dat. Met de Uiver liep het niet goed af. Het vliegtuig stortte een maand later neer tijdens een kerstpostvlucht. Dat is wat weggestopt in de geschiedenis."

De moeder van Angela Raveljé toont op de foto een boek dat *De Eerste Nederlandse Buitenschool* in de Doorniksestraat als onderwerp heeft. Deze school was bedoeld voor chronisch zieke kinderen. Het boek, geschreven door de directeur, is om meerdere redenen haar topstuk. "Het is een heel bijzondere school. Het is jammer dat hij er

Grootvader Doeke met zijn moeder Martha

niet meer is. Mijn dochter had nooit op een gewone basisschool les kunnen krijgen. Omdat ze zowel astma als eczeem en meerdere allergieën had, kreeg ze een plaatsje op de Buitenschool. De school heeft veel voor mijn dochter betekend. Ze bracht hier tussen 1985 en 1992 haar eerste schooljaren door. Het lesprogramma week weinig af van een gewone basisschool, maar waar

de scholieren les kregen wel. Bij goed weer hadden de leerlingen les op de veranda en er waren ook klasjes in de duinen. Verder sliepen de leerlingen buiten."

Mijn oerbeppe

Is er iets dat ik als een topstuk zie? Dat is er wel degelijk. En al is het meer dan honderd jaar geleden in Friesland gemaakt, het heeft sinds de jaren dertig van de vorige eeuw in Den Haag gestaan. Martha Doekes Harkema is in 1843 in Dokkum geboren. Ze was mijn overgrootmoeder van vaders kant. Ik noem haar liever mijn oerbeppe omdat ik dit Friese woord veel beeldender vind. Haar vader

Doekes Harkema had een pottenbakkerij aan de Grote Breedstraat in Dokkum. Het ligt voor de hand dat Martha het vak van pottenbakster van haar vader geleerd heeft. Ze is in 1868 getrouwd met Molle Eises Eisma en ze gingen in Boazum, een plaatsje ten noorden van Sneek wonen. Ze kregen drie kinderen, twee zonen en een dochter. Een van die zonen, mijn pake (grootvader) kreeg de voornaam Doeke. Hij is in 1901 getrouwd met Christina de Groot. Ze kregen vier kinderen waarvan mijn vader Hannes er één was. Zijn beppe (grootmoeder), Martha dus, heeft voor haar vier kleinkinderen een spaarpot gemaakt. Het feit dat ze los van haar man in die tijd een eigen bedrijfje had, was heel uitzonderlijk. De spaarpot van mijn vader heeft een aantal verhuizingen en het bombardement op het Bezuidenhout op 3 maart 1945 overleefd en nu staat hij hier voor me. Er zijn een paar stukjes af maar dat speelt geen enkele rol. H.E. 1907 is er sierlijk ingekrast, het geboortjaar van mijn vader. U begrijpt dat ik deze spaarpot, gemaakt door mijn oerbeppe, niet graag kwijt zou willen raken.

Carl Doeke Eisma
carleisma@planet.nl

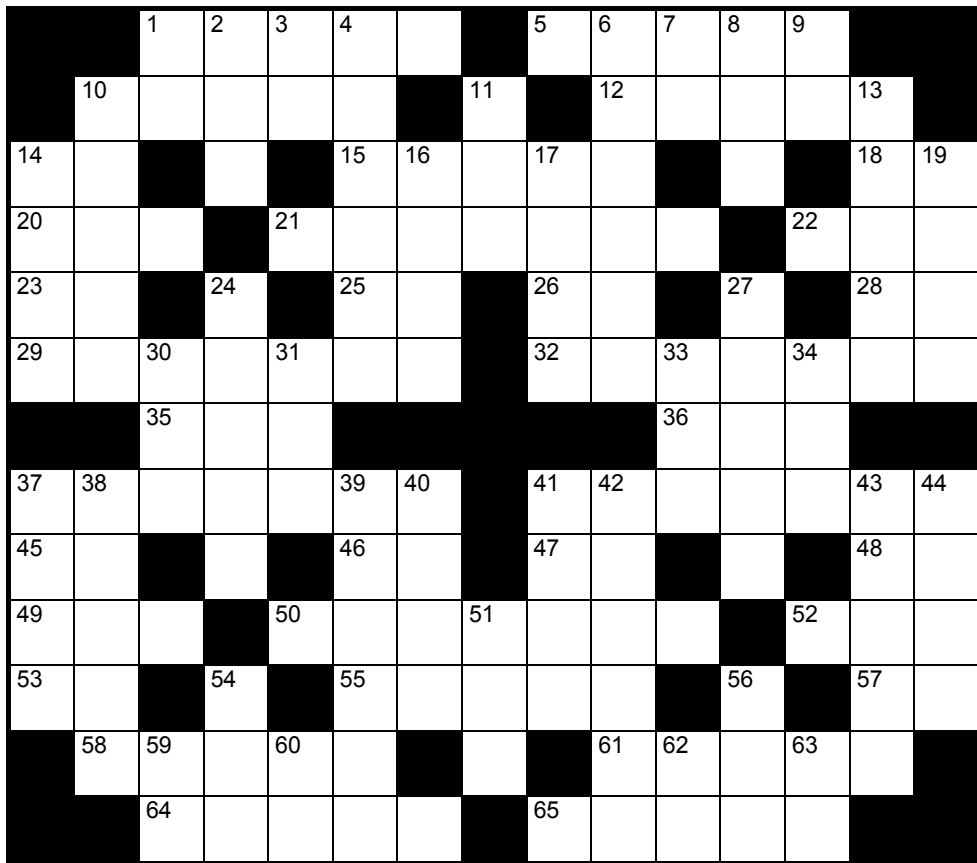
De spaarpot

Martha Doekes Harkema en Molle Eises Eisma woonden in Boazum

Puzzelpagina

1 KRUISWOORDPUZZEL

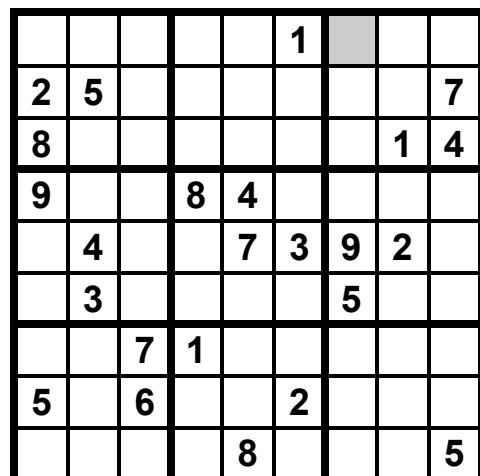
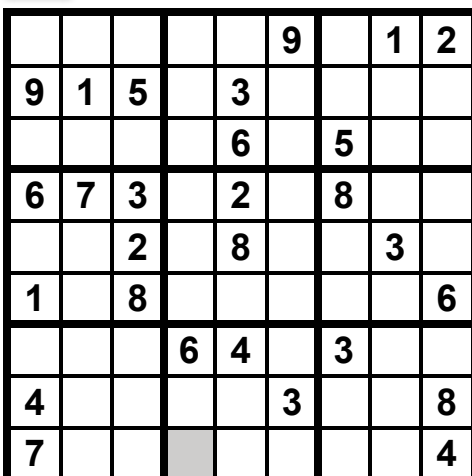

Horizontaal: 1 loopstok 5 vrouwelijk dier 10 vogel 12 windrichting 14 heden 15 bui 18 rondhout 20 pl. in Gelderland 21 mopperaar 22 vangwerktuig 23 en dergelijke 25 en omstreken 26 in opdracht 28 gereed 29 keezang 32 land in Afrika 35 voordat 36 papegaai 37 nutteloze last 41 lijdzzaam 45 maanstand 46 dierengeluid 47 deel v.d. bijbel 48 blijkens de akten 49 grote bijl 50 propaganda 52 wandversiering 53 lidwoord 55 brede sjaal 57 vogelproduct 58 ongebogen 61 nauwelijks 64 stang 65 Europees gebergte.

Verticaal: 1 de oudste 2 hoeveelheid 3 en andere 4 soort uniform 6 voetbalterm 7 numero 8 fraaie kleding 9 bijwoord 10 groep dieren 11 computergeheugen 13 wending 14 draaikolk 16 inkomen 17 vrouwelijk dier 19 Griekse letter 24 fijngemaakt 27 Russisch gebergte 30 heftig 31 jaartelling 33 bitterheid 34 knaagdier 37 deel v.e. boom 38 bouwland 39 middagslaapje 40 diplomatie 41 doelpunt 42 deel v.e. week 43 wondvocht 44 Chinees gerecht 51 roem 54 optreden 56 pl. in Gelderland 59 boom 60 hectare 62 Militaire Politie 63 voegwoord.

15 27 47 29 12 35 62 59 44 55

2 SUDOKU

Puzzel & Win!

Mocht u de oplossingen weten van de puzzels op deze pagina, dan maakt u kans op een Haagsche Kakker van Bakkerij Hessing! U kunt de oplossingen tot donderdag 16 januari mailen naar puzzel@dehaagsetijden.nl

Win Haagsche Kakker

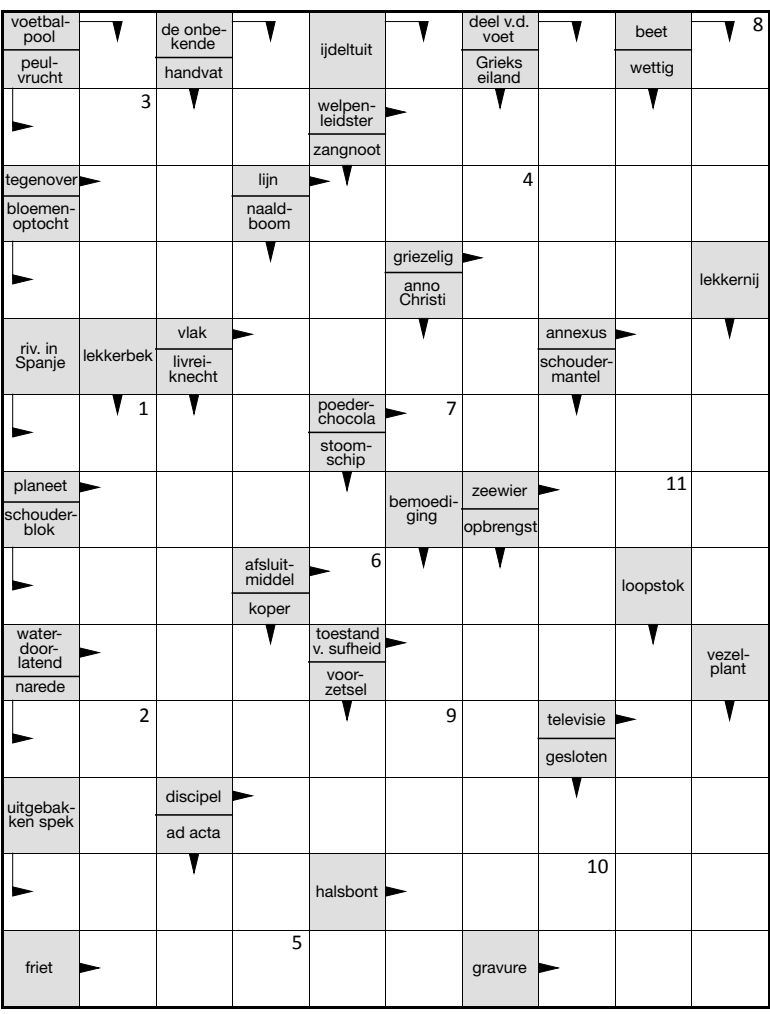
Win een lekkere Haagsche Kakker t.w.v. € 9,95. Een heerlijk gevuld krentenbrood met amandelspijs honing noten en kaneel. Dé traktatie van Den Haag.

Oplossingen vorige editie: Kruiswoordpuzzel: Kerstkrans
Sudoku: 1-6

U dient deze prijs zelf op te halen bij Bakkerij Hessing, Theresiastraat 131, Den Haag.

Wij feliciteren de winnaar van de vorige editie met een prijs; de lekkere Haagsche Kakker van Bakkerij Hessing gaat naar: *Carel van Bussel*

3 ZWEEDSE PUZZEL

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11

Kom jij weleens bij je wijkcentrum?

✓ Dé plek voor advies, ondersteuning, vrijwilligerswerk en activiteiten in de buurt. Je vindt ons door heel Den Haag: wijkz.nl

wijkz voor elkaar

We doen meer dan je denkt!

UTS VAN DER GEEST VERHUIZINGEN

Speciale service voor senioren

- Zorgverhuizingen
- Particuliere verhuizingen
- Int. verhuizingen
- Kunst- en antiekservice
- In- en uitpakservice
- Verhuisdirigente
- Handyman
- Inboedelopslag

T 070 399 42 41
W utsvandergeest.nl

ERKENDE VERHUIZERS